

Muuttuvan elämäntilanteen muistilista opintojaan aloittavalle

KULUTTAJALIITTO

KONSUMENTFÖRBUNDET

Päivätasoinen tarkastelu

1. Nykyinen elämäntilanne

2. Uusi elämäntilanne

3. Kuluttaminen ja rahankäyttö

Klo 06 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 07 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 08 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 09 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 10 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 11 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 12 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 13 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 14 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 15 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 16 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 17 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 18 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 19 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 20 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 21 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 22 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 23 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 00 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €

Klo 01 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 02 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 03 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 04 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 05 _____	☐	↓ → ↑ ? _____ €

TÄYTTÖOHJEET

1. Nykyinen elämäntilanne

Kerro lyhyesti, mitä normaalina päivänä teet mihinkin kellonaikaan (esim. Klo 07 = herään).
Huom. Jos tämän kaavakkeen tila ei riitä, voit laatia listasi myös erilliselle paperille.

2. Uusi elämäntilanne

Merkitse kohtiin joiden ajattelet muuttuvan kun aloitat opiskelut. Kirjaa viereen oletettu uusi tekeminen (esim. Klo 07 = lähden kotoa bussilla luennolle).

3. Kuluttaminen ja rahankäyttö

Tarkastele nyt uusia, oletettuja tekemisiäsi ja niihin mahdollisesti liittyvää kuluttamista tai rahankäyttöä. Ympyröi sopivin vaihtoehto: kuluttaminen / rahankäyttö pienenee = ↓ säilyy samana = → kasvaa = ↑ en tiedä / en pysty arvioimaan = ?. Löydät vinkkejä muutoksen hahmottamiseen myös seuraavilta sivuilta.

Mikäli kuluttamisesi tai rahankäyttösi kasvaa (↑) tai pienenee (↓), yritä arvioida viereen euromääräinen muutos (esim. lounas kotona = 2€ vs. lounas opiskelijaruokalassa = 5€, muutos siis ↑ 3€).

4. Lopuksi

Tarkastele nyt kokonaisuutta. Kuinka paljon oletat päivittäisen kuluttamisesi tai rahankäyttösi muuttuvan opintoja aloittaessasi – ja mihin suuntaan? Onko kyse mielestäsi pienestä vai suuresta muutoksesta? Pystyitkö arvioimaan kuluttamisesi / rahankäyttösi muutosta? Mitä apua tai tukea tarvitsisit tilanteen hahmottamiseksi? Löydät seuraavilta sivuilta vinkkejä tahoista, joiden puoleen voit tarvittaessa kääntyä.

Muuttuvan elämäntilanteen muistilista opintojaan aloittavalle

Päivätasoinen tarkastelu

KULUTTAJALIITTO

KONSUMENTFÖRBUNDET

ESIMERKKI

1. Nykyinen elämäntilanne	2. Uusi elämäntilanne	3. Kuluttaminen ja rahankäyttö
Klo 06 nukun	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 07 herään	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 08 syön aamiaista ja luen viestejä puhelimestani	☒ ostan kahvin ja sämpylän yliopistolla	↓ → ↑ ? + 2,00 €
Klo 09 pukeudun	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 10 lähten kotoa kävelen	☒ lähten kotoa jo klo 8 bussilla yliopistolle	↓ → ↑ ? + 2,20 €
Klo 11 urheilen	☒ olen luennoilla koko päivän, urheilen iltaisin	↓ → ↑ ? - 5,00 €
Klo 12 palaan kotiin ja käyn suihkussa	☒ Saavun kotiin bussilla	↓ → ↑ ? + 2,20 €
Klo 13 syön lounasta kotona	☒ opiskelijalounas yliopistolla	↓ → ↑ ? + 3,00 €
Klo 14 lähten kotoa kävelen	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 15 tapaan ystäväni kahvilassa	☒ tapaan ystäväni lähinnä viikonloppuisin	↓ → ↑ ? - 5,50 €
Klo 16 (kahvilassa)	☒ en käy enää kahviloissa päivisin	↓ → ↑ ? kts. yllä €
Klo 17 menen kirjastoon	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 18 palaan kotiin ja syön Päivällistä	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 19 katson TV:tä	☒ opiskelen	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 20 (TV)	☒ urheilu (käyn esim. juoksemassa)	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 21 syön iltapalaa	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 22 luen vielä viestejä ja vastailen niihin	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 23 menen nukkumaan	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 00 nukun	☐	↓ → ↑ ? _____ €

Klo 01 nukun	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 02 nukun	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 03 nukun	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 04 nukun	☐	↓ → ↑ ? _____ €
Klo 05 nukun	☐	↓ → ↑ ? _____ €

Peppi 19 v., aloittamassa opintoja

1. Nykyinen elämäntilanne

Normaalina päivänä Peppi urheilee aamupäivisin ja tapaa iltapäivällä ystäviään.

2. Uusi elämäntilanne

Kun opiskelut alkavat, Pepin päivät koostuvat luennoista ja opinnoista ja hänellä on vähemmän vapaa-aikaa.

3. Kuluttaminen ja rahankäyttö

Opiskelu yliopistolla tuo mukanaan uusia kuluja liittyen mm. liikennevälineisiin ja ruokailuun. Toisaalta Pepin nykyiset kulut pienenevät, koska aikaa ei tule enää vietettyä esim. kahviloissa. Myös urheilu tulee hoidettua iltaisin lenkkeilemällä yksittäisten viikoittaisten harrastusten sijasta, jotka ovat aiemmin olleet kuluerä.

4. Lopuksi

Kokonaisuudessaan Peppi arvioi päivittäisen rahankäyttönsä pienenevän -1,10€ (= 2,00 + 2,20 - 5,00 + 2,20 + 3,00 - 5,50). Kuukaudessa tämä tarkoittaisi - 22€ (-1,10€ x 20 arkipäivää).

Muuttuvan elämäntilanteen muistilista opintojaan aloittavalle

Vinkkejä päivätason muutoksen hahmottamiseen

Tämän listauksen tarkoituksena on auttaa hahmottamaan asioita, jotka mahdollisesti ovat uusia ja aiheuttavat muutoksia päivittäisessä kuluttamisessa tai rahankäytössä.

Lounas	Huomioi opiskelija-alennus opiskelijaruokalassa.
Kahviloissa käyminen	Arvioi, paljonko kulutat kahviloihin viikossa ja jaa summa viikonpäivillä.
Liikuntaharrastus	Huomioi opiskelijaedut.
Kirjasto	Ei kustannuksia.
Välipalat, take-away-kahvit	Arvioi, paljonko kulutat välipaloihin viikossa ja jaa summa viikonpäivillä.
Lemmikin hoito	Uusi vastuualue omassa kodissa? Paljonko ostat lemmikille ruokaa ja muita tarpeita kuukaudessa? Jaa tämä summa 30:llä.
Ruokakaupassa käynti	Suunnitelmalliset ruokaostokset tulevat halvemmaksi kuin jos käyt joka päivä spontaanisti kaupassa. Tällöin voit jakaa viikon ostosten summan per päivä.
Ruokailu kotona	Itse tehty ruoka tulee halvemmaksi. Jos teet isomman annoksen ja syöt sitä useampana päivänä, voit jakaa kustannuksen monelle päivälle. Jos arviointi on vaikeaa, voit käyttää alle 45-vuotiaalle yksinasuvalle henkilölle laskettua viitebudjettiä*, jossa kaikkien kotona syötyjen aterioiden (aamupala, välipala, illallinen, iltapala) hinnaksi on arvioitu noin 5,50€ (naiset) - 6,70€(miehet)/päivässä.

* Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisema kohtuullisen minimin viitebudjetti 2018

Tämän listauksen tarkoituksena on kertoa tahoista, joiden puoleen voit tarvittaessa kääntyä mikäli tarvitset apua oman tilanteen hahmottamiseen tai sinulle tulee jotain ongelmia.

Opiskelijan tuet

- Opintotukeen liittyvät asiat: <https://www.kela.fi/opintotuki>
- Opintotukeen vaadittavien opintopisteiden suorittaminen: käänny oppilaitoksesi opintoneuvojan puoleen (yliopistolla myös oppiaineen amanuenssi).
- Opintolainaan liittyvät asiat ja ohjeistus: <https://www.kela.fi/opintotuki-opintolaina>
- Mikäli rahat eivät meinaa riittää, kunnan sosiaalitoimesta voi hakea myös harkinnanvaraista toimeentulotukea. Tällöin kyseessä on täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki. Hakuohjeet löydät oman kuntasi sosiaalitoimiston sivuilta. Yleistietoa Kelan sivuilta: <https://www.kela.fi/toimeentulotuki-kokonaisuus>

Vuokra ja asuminen

- Nuorisotasuntoliiton Asumisen ABC -opas <http://www.nal.fi/asumisen-abc/>
- Kuluttajaliiton maksuton asumisneuvonta <https://www.kuluttajaliitto.fi/neuvontapalvelut/asumisneuvonta/>
- Asumistuen laskuri Kelan sivuilla: <https://www.kela.fi/laskurit> ja hakuohjeet <https://www.kela.fi/yleinen-asumistuki-nain-haet>

Hankintoihin liittyvät pulmat

- Tietoa kuluttajansuojasta <https://www.kuluttajaliitto.fi/tietopankki/ostaminen-ja-kuluttajansuoja/yleista-kuluttajansuojasta/>
- Kuluttajaviraston kuluttajaneuvonta <https://www.kkv.fi/kuluttajaneuvonta>
- Euroopan kuluttajakeskus auttaa kuluttajia rajat ylittävissä ongelmissa mm. matkustamisessa ja verkkokaupassa ja neuvoo EU-alueen kuluttaja-asioissa <https://www.ecc.fi/Tietoa-meista/neuvoja-ongelmatilanteessa/>

Rahankäytön suunnitteluun ja hallintaan

- Takuusäätiön työkirja tulojen ja menojen laskemiseen: https://www.takuusaatio.fi/sites/default/files/penno_selvita_rahatilanteesi_netti.pdf
- Nuorisotasuntoliiton budjettilaskuri: <http://www.nal.fi/asumisen-abc/oman-talouden-hallinta/budjettilaskuri/>
- Marttojen Omat rahat -sivusto <https://www.martat.fi/marttakoulu/omat-rahats/>
- Taloudenhallintasovellus Penno www.penno.fi/home sekä sen käyttöönottovideo www.youtube.com/watch?v=pHlhtY4cyeE
- Mun Talous -verkoston Puhu Rahasta -tehtäväkirja <https://muntalous.fi/wp-content/uploads/2017/11/Puhu-rahasta-teht%C3%A4v%C3%A4kirja-verkkoversio.pdf>

Vakuutukset

- Ongelmien välttämiseksi ja vahinkojen lievittämiseksi perusvakuutukset (ainakin koti-, matkavakuutus) kannattaa olla kunnossa. FINEn Nuoren vakuuttajan tietopakettista saa hyvät perustiedot siitä, minkälaisia vakuutuksia tarvitaan esimerkiksi ensimmäiseen omaan kotiin sekä esimerkitapauksia siitä, kun kaikki ei menekään niin kuin pitäisi – ja mitä vakuutus silloin korvaa. <https://www.fine.fi/media/julkaisut-2014/hupsis-2014.pdf>

Jos rahatilanne huolestuttaa ja rahat eivät meinaa riittää

- Mun Talous -verkoston Omat rahat -palvelu <https://muntalous.fi/omat-rahats/>
- Takuusäätiön Niskalenkki raha-asioista -opas https://www.takuusaatio.fi/sites/default/files/niskalenkki_rahaasioista_nettti_0217.pdf
- Takuusäätiön velkalinja ja chat-neuvonta <https://www.takuusaatio.fi/palvelumme/velkalinja-ja-chat-neuvonta>
- Kuntien talous- ja velkaneuvonta <https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Maksut-laskut-perinta/talous--ja-velkaneuvojat/>
- Mikäli edessä on jokin isompi hankinta, huomioithan, että vakuudettomat kulutusluotot ovat usein kallista lainarahaa, joiden lyhentäminen on aina pois tulevaisuuden muusta kuluttamisesta. Jos tarvitset kohtuuehtoista lainaa, hyviä vaihtoehtoja ovat esimerkiksi 30 eri kunnassa tarjottava sosiaalinen luotto, lisätietoa: <https://www.takuusaatio.fi/hae-apua/talous-ja-velkaongelmat/sosiaalinen-luotto-seka-Takuusaa-tion-pienlainat>:
<https://www.takuusaatio.fi/node/58>

Terveys ja henkinen hyvinvointi

- Opiskelijoiden terveydenhuoltopalvelut YTHS <http://www.yths.fi/palvelut/> (tällä hetkellä vain yliopisto-opiskelijoille, jatkossa myös ammattikorkeakoulujen opiskelijoille)
- YTHS:n kattava tietopankki kaikille http://www.yths.fi/terveystieto_ja_tutkimus/terveystietopankki
- Opiskelijoiden mielenterveyttä edistävä valtakunnallinen yhdistys Nyyti ry www.nyyti.fi
- Syömishäiriöliitto SYLI <https://syomishairioliitto.fi/tukea-ja-toimintaa/#tukipuhelin-ja-chat>

Muita

- Nuortenlinkki-verkkopalvelussa matalan kynnyksen tukea päihdeongelmiin, riippuvuuksiin, pelaamiseen, netinkäyttöön ja mielenterveysongelmiin <https://www.a-klinikka.fi/arkisto/nuortenlinkki-verkkosivusto-julkaistu>
- Peluurin chat ja auttava puhelin peliongelmiin parissa kamppaileville www.peluuri.fi

Yleistä neuvontaa ja tukea

- Ohjaamot: alle 30-vuotiaille tarkoitettu paikka, jossa saa maksutonta apua ja tukea monenlaisiin asioihin opiskelusta ja työllistymisestä asumiseen ja kaikkeen näiden väliltä. <http://ohjaamot.fi/mista-oikein-on-kyse->
- Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut: henkilökohtaista ohjausta, neuvontaa ja tukemista monenlaisissa elämäntilanteissa. Paikkakuntakohtaiset yhteystiedot: <http://www.koordinaatti.fi/fi/toimipisteet>